

Brüssel, 24. mai 2017
(OR. en)

9646/17

CT 52
ENFOPOL 269
COSI 119
COTER 44

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	9572/17
Teema:	Eelnõu: radikaliseerumise ja terroristide värbamise vastast ELi strateegiat käsitlevad muudetud suunised

Taust

1. Nõukogu leppis 4. detsembril 2014 kokku suunistes,¹ mis täiendavad 2014. aasta juunis kinnitatud radikaliseerumise ja terroristide värbamise vastast ELi muudetud strateegiat². Suuniste punktis 2 on märgitud: „*Uute ja tekkivate ohtude tulemusliku käsitlemise tagamiseks on vaja jälgida kõnealuseid suuniseid ja nendes seatud prioriteete, samuti ka suuniste rakendamist, ning vajaduse korral tuleb suuniseid kohandada*“. Lisaks sellele ning vastavalt suuniste punktile 4 tuleks rakendamise seis ja suunised „*vaadata [...] iga kahe aasta tagant läbi ning vajaduse korral neid ajakohastada, et tagada tulemuslik tegevus riikide ja ELi tasandil lähtuvalt terrorismikeskkonna muutumisest*“.

¹ 13469/1/14.

² 9956/14 JAI 332 ENFOPOL 138 COTER 34.

2. Alates suuniste vastuvõtmisest on ohuolukord muutunud³.
3. Radikaliseerumise ja terroristide värbamise vastu võitlemine ning nende ennetamine on eelkõige liikmesriikide ülesanne. Siiski on 2015. ja 2016. aastal Euroopas toime pandud terrorirünnakud taas kord näidanud, kui tähtis on tegeleda terrorismi ja vägivaldse äärmusluseni viiva radikaliseerumise probleemiga ka Euroopa tasandil. Pärast 2015. aasta jaanuaris Pariisis toimunud terrorirünnakuid kutsusid riigipead ja valitsusjuhid 12. veebruari 2015. aasta mitteametlikul kohtumisel seoses radikaliseerumise ennetamise ja väärtuste kaitsega üles:
- võtma kooskõlas riikide põhiseadustega asjakohaseid meetmeid terrorismi või äärmuslust propageeriva internetisisu avastamiseks ja eemaldamiseks, sealhulgas avaliku sektori asutuste ja erasektori tihedama koostöö kaudu ELi tasandil, tehes samuti koostööd Europoliga internetisisu käsitlevate märguannete kontrollimise suutlikkuse loomiseks;
 - edendama teavitustrateegiate raames sallivust, mittediskrimineerimist, põhivabadusi ja solidaarsust kogu ELis, sealhulgas tõhustades religioonidevahelist ja muud kogukondadevahelist dialoogi, ning looma terroristlike ideoloogiate vastaseid narratiive, muu hulgas ohvrite lugude jutustamise teel; ning
 - käsitlema radikaliseerumist, sealhulgas vanglates toimuvat radikaliseerumist soodustavaid tegureid algatustes, mis on seotud hariduse, kutseõppe, töövõimaluste, sotsiaalse integratsiooni ja rehabilitatsiooniga õiguslikus kontekstis.
4. Alates suuniste vastuvõtmisest on poliitikaraamistik muutunud. **II lisas** esitatakse ülevaade asjakohastest poliitikadokumentidest, milles määratakse kindlaks vajalikud meetmed ja algatused, et suurendada jõupingutusi terrorismi ja vägivaldse äärmusluseni viiva radikaliseerumise ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks. Loetelu sisaldab eeskätt Euroopa Ülemkogu järeldusi, nõukogu järeldusi, komisjoni teatise, aga ka Euroopa Parlamendi resolutsioone ja Regioonide Komitee arvamusi.

³ Vt nt dok 6699/17 („Update on the conclusions, recommendations and way forward on the INTCEN and Europol threat assessments mechanism“ („Ajakohastatud järeldused, soovitusel ja edasised sammud seoses INTCENi ja Europoli ohuhindamise mehhanismiga“)).

2. veebruaril 2017 käivitas komisjon riiklike ennetuspoliitika kujundajate võrgustiku, millel on kaks eesmärki:

- tugevdada ja institutsionaliseerida eksperditeadmiste ja kogemuste vahetamist liikmesriikide ennetamisalaste lähenemisviiside ja ennetusmeetmete kohta ning
- kaasata liikmesriigid tihedamalt radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustiku [RAN] tegevusse.

5. 2016. aasta detsembris toimunud justiits- ja siseküsimuste nõukogu istungil arutati Süüriast ja Iraagist tagasipöörduvate Euroopa terroristidest välisvõitlejate (sh naised ja lapsed) suurenevat probleemi, tuginedes ELi terrorismivastase võitluse koordinaatori koostatud dokumendile. Praegu on käimas arutelud asjaomastes töörühmades, samuti G15 ja radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustiku tippkeskuse raames. 2017. aasta märtsis esitati sisejulgeolekualase operatiivkoostöö alalisele komiteele (COSI) lapsi ning olukorraga toimetulekut liikmesriikides käsitleva küsimustiku tulemused. Eri algatuste koondtulemused esitatakse justiits- ja siseküsimuste nõukogule hiljem käesoleval aastal.
6. Alates 2015. aasta algusest on tehtud mitmeid algatusi. **III lisas** esitatakse ülevaade peamistest arengutest.
7. Eeltoodut arvesse võttes on suuniseid muudetud, et need kajastaksid täielikult muutunud ohuolukorda ja hiljutisi poliitilisi arenguid. Suuniseid on kohandatud saavutuste põhjal, arendades edasi konkreetseid ja käegakatsutavaid meetmeid ning kohandades prioriteete, et praeguste probleemidega tõhusalt tegeleda.

Edasised sammud seoses muudetud suunistega – käsitletavat küsimused / lünkade kaotamine / prioriteetide seadmine

8. Europoli ja INTCENi hiljutistes aruannetes⁴ on tõstetud esile ja kinnitatud mitmeid probleeme ja ohte, sealhulgas eelkõige üksi tegutsevate terroristide ja väikeste rühmitustega seotud ohud, sotsiaalmeedia kasutamine radikaliseerimise ja värbamise eesmärgil, katsed värvata varjupaigataotlejaid/pagulasi/rändajaid, tagasipöörduvad terroristidest välisvõitlejad ja lapsed, uued radikaliseerumise viisid, paremäärmusluse kasv ning polariseerumise ohud.
9. Hiljutistes poliitikadokumentides on välja toodud mitmeid lisaprobleeme, sh eelkõige noorte radikaliseerumine, ideoloogia roll, radikaliseerumise soolised aspektid, radikaliseerumine vanglates ning deradikaliseerimine või neutraliseerimine üldisemalt. Neid probleeme silmas pidades on poliitiliste meetmete võtmisel vaja kasutada kõiki asjakohaseid poliitikavaldkondi ja -vahendeid, sealhulgas kriminaalõigus, haridus, sotsiaalne kaasatus, kodakondsus ja Euroopa väärtused jne. Valdkondadevaheliste aspektide hulka kuuluvad riikliku, piirkondliku või kohaliku tasandi ennetusalased strateegiad ja tegevuskavad, mitut asutust hõlmavad lähenemisviisid, millesse on kaasatud kõik asjaomased sidusrühmad, samuti koostöömudelid, eksperditeadmiste ja kogemuste vahetamise foorumid, teadlikkuse suurendamise ja koolitusmeetmed.
10. Eespool toodut arvesse võttes arendatakse suunistes edasi konkreetseid meetmeid asjaomastes poliitikadokumentides esitatud soovitude rakendamiseks ning nähakse ette vahendid kindlakstehtud probleemide tõhusaks lahendamiseks. Terrorismi töörühma 15. märtsi 2017. aasta koosolekul toimunud arutelude järel ja pärast taotlust märkuste tegemiseks esitas mitu delegatsiooni koosolekul esitletud kavandi kohta kirjalikke märkusi, millest enamikku on käesolevas muudetud versioonis arvesse võetud.

⁴ 17. veebruari 2017. aasta dokument EEAS (2017) 10081 („Six Monthly Assessment of the Threat from Islamist Terrorism: part 1 - Europe“ („Islamiterrorismi ohu kuuekuuline hinnang: 1. osa – Euroopa“) (*EU CONFIDENTIAL*)).
5499/17 (EDOC 870884 – v3 („An Outlook on Developments in Jihadist Terrorism“ („Ülevaade džihaditerrorismi arengutest“) (*EU RESTRICTED*)).

11. Soovitatakse, et riiklike ennetuspoliitika kujundajate võrgustik, mis tuleb kokku umbes neli korda aastas, arvestaks käesolevate suunistega oma tulevases töös. Nimetatud võrgustikul võib olla oluline osa suuniste rakendamise edasiviimises.

Komisjonil palutakse anda terrorismi töörühmale korrapäraselt aru võrgustiku tegevuse kohta.

Terrorismi töörühm peaks igal aastal tegema kokkuvõtte rakendamisest ja suunised läbi vaatama ning neid vajaduse korral ajakohastama, et tagada uute ja esilekerkivate ohtude tõhus käsitlemine.

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Üldmeede				
1.	Riiklikud strateegiad radikaliseerumise ja terroristide värbamise ennetamiseks	Kaaluda selliste radikaliseerumise ennetamise strateegiate väljatöötamist ja ajakohastamist, mis edendavad asutustevahelist koostööd riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning milles võetakse arvesse uusi väljakutseid, ja/või rakendada edasi ja hinnata olemasolevaid strateegiaid Kaaluda ennetamise alal riiklike koordinaatorite määramist <u>RANi riiklike kontaktpunktidenä</u>	Liikmesriigid/komisjon	2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta, nõukogu 2015. aasta järeldused kriminaalõigusliku lähenemisviisi kohta, nõukogu 2016. aasta järeldused noorte kohta, Regioonide Komitee 2016. aasta arvamus

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Toetada edasisi teadusuuringuid radikaliseerumise ja terroristide värbamise suundumuste ja probleemi alal				
2.	Koondada radikaliseerumise ja terroristide värbamise ennetamise ja nende vastu võitlemise alased eksperditeadmised	Kasutada muu hulgas radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustiku tippkeskust (RAN), et kaardistada teadusuuringuid ja teha kindlaks neis esinevad lüngad Vahetada eksperditeadmisi ja kogemusi ennetamisalaste lähenemisviiside, strateegiate ja sekkumismeetmete kohta, eelkõige ennetuspoliitika kujundajate võrgustikus Vahetada asjakohaseid teadusuuringute tulemusi asjaomastel foorumitel (sh ennetuspoliitika kujundajate võrgustik, Euroopa strateegilise teabevahetuse võrgustik (ESCN) jne	Komisjon/liikmesriigid	2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta (põhimeede 1)

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
3.	Toetada sihtotstarbelisi teadusuuringuid viiside kohta, kuidas tegeleda radikaliseerumise ja terroristide värbamise probleemiga, ning edendada tõenduspõhiste ja tõhusate sekkumismeetmete, sh väljumisstrateegiate väljatöötamist	Kasutada programmi „Horisont 2020“ ja Sisejulgeolekufondi (vastavalt vajadusele ELi meetmeid ja/või riiklikke programme) Toetada koostööd teadlaste, spetsialistide, poliitikakujundajate ja kodanikuühiskonna vahel, et teha kindlaks teadusuuringute alased vajadused Juhtida teadustegevust ja hõlbustada teadusuuringute tulemuste kasutamist, et töötada välja tõhusad ennetamisalased sekkumismeetmed ja mõõta/hinnata nende tulemuslikkust	Komisjon/liikmesriigid	2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta (põhimeede 3)

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Edendada julgeolekut, õigust ja võrdseid võimalusi kõigi jaoks – mobiliseerida haridus ühiste väärtuste edendamiseks ja vägivaldse äärmusluseni viiva radikaliseerumise ennetamiseks				2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta (konkreetsed valdkonnad 4 „Kaasava hariduse ja ELi ühiste väärtuste edendamine“ põhimeetmed 10–14)
4.	Innustada piisava tähelepanu pööramist sellele, kuidas edendada kriitilise mõtlemise oskust ja meediapädevust	Integreerida kriitiline mõtlemine haridussüsteemidesse, eelkõige meedia osas Toetada õpetajaid ja koolijuhte, et võimaldada neil tegeleda tõhusalt meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise küsimusega Tugevdada dialoogi, koostööd ja partnerlusi asjaomaste sidusrühmade vahel (sh haridus- ja koolitussektoris ning meediasektoris, samuti kodanikuühiskonnas ja noorteorganisatsioonides), hõlbustades valdkondadevahelist lähenemist Kasutada kriitilise mõtlemise oskuse edendamise toetamiseks vastavalt vajadusele ära olemasolevaid vahendeid, näiteks programme „Loov Euroopa“ ja Erasmus+	Liikmesriigid/komisjon	2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta, nõukogu 2016. aasta järeldused meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise kohta, nõukogu 2016. aasta järeldused noorte kohta, nõukogu 2016. aasta järeldused radikaliseerumise ennetamise kohta

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
5.	Töötada välja sidusust soodustavad meetmed ja programmid, sealhulgas hariduse valdkonnas, mis propageerivad põhiõigusi, õigusriiki ja demokraatiat ning soodustavad kaasava, salliva ja pluralistliku ühiskonna kujunemist	Edendada üldist ja kodanikuharidust, samuti vabatahtlikku tegevust, et parandada sotsiaalseid, kodaniku- ja kultuuridevahelisi pädevusi Edendada kaasavat haridust kõikidele lastele ja noortele, võideldes rassismi, ksenofoobia, sallimatuse, kiusamise ja mis tahes alustel diskrimineerimise vastu	Liikmesriigid / komisjon / Põhiõiguste Amet / terrorismivastase võitluse koordinaator	Nõukogu järeldused radikaliseerumise ennetamise kohta, nõukogu järeldused kriitilise mõtlemise kohta
6.	Laiendada õppejõudude, koolitajate ja muude haridustöötajate pädevusi radikaliseerumise vallas, eelkõige edendades ühiseid väärtusi ja käsitledes mitmekesisuse küsimust	Toetada koolitusi, mille eesmärk on aidata õpetajatel ja noorsootöötajatel märgata radikaalse käitumise varajasi ilminguid ning täita aktiivset rolli vägivaldse radikaliseerumise ennetamisel Innustada sotsiaalselt turvalise õpikeskkonna loomist nii internetis kui mujal, nii et oleks võimalik avatult arutada vastuolulisi teemasid ja säilitada sõnavabadust, ning anda õpetajatele volitused selliste arutelude algatamiseks ja juhtimiseks	Liikmesriigid / komisjon / Põhiõiguste Amet / terrorismivastase võitluse koordinaator	Nõukogu 2016. aasta järeldused radikaliseerumise ennetamise kohta, nõukogu järeldused kriitilise mõtlemise kohta

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
7.	Suurendada teadlikkust radikaliseerumise ja terroristide värbamisega seotud küsimustest	1. Kaaluda esmatasandi spetsialistide ja terrorismiohvrite mitteametlike võrgustike loomist 2. Kaaluda terroristide värbamise vastu võitlemise projektide toetamiseks endiste terroristide mitteametlike võrgustike loomist 3. Pädevad asutused peaksid kaaluma võimalust suhelda üldsusega, näiteks sotsiaalmeedia ja/või teabeplatvormide kaudu	Liikmesriigid	
Tõhustada valitsustepoolset teavitamistegevust				
8.	Töötada ELi ja riikide tasandil välja sihtotstarbelised teavituskampaaniad, milles käsitletakse käesolevate suuniste muid elemente toetavaid praeguseid prioriteete	Kasutada Euroopa strateegilise teabevahetuse võrgustikku (ESCN) järelmeetmete projektina, et luua liikmesriikides vajalikku suutlikkust ja aidata töötada välja tõhusaid strateegilisi teavituskampaaniaid Toetada ESCNi tööd, näiteks lähetades ESCNi töötajaid Arendada koostööd ja vahetada parimaid tavasid ülemaailmse Daeshi-vastase koalitsiooniga	Komisjon / liikmesriigid / terrorismivastase võitluse koordinaator / Euroopa välisteenistus	Nõukogu 2016. aasta järeldused radikaliseerumise ennetamise kohta

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Toetada terrorismivastaseid seisukohavõtte				
9.	Teha professionaalsed kommunikatsiooni- ja meediaoskused kättesaadavaks usaldusväärsetele kodanikuühiskonna esindajatele, kellel on head eeldused seada terroristlik propaganda kahtluse alla ja võidelda selle vastu	Pakkuda rahastamisallikaid ja soodustada kodanikuühiskonna (näiteks valitsusvälised organisatsioonid) suutlikkuse suurendamist Toetada kodanikuühiskonna tugevdamise programmi, et oluliselt suurendada kodanikuühiskonna partnerite väljaõpet ja neile osutatavat toetust eesmärgiga suurendada tõhusate positiivsete alternatiivsete narratiiviide mahtu internetis, tehes tihedat koostööd RANi ja ESCNiga. Innustada vajaduse korral ohvrite ja endiste terroristide tunnistuste lisamist Teha kindlaks positiivsed eeskujud, kes soovivad toetada selliste narratiivide ja kampaaniate edendamist	Liikmesriigid / komisjon / Euroopa välisteenistus	Nõukogu 2016. aasta järeldused radikaliseerumise ennetamise kohta, 2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
10.	Soodustada riigiasutuste, kodanikuühiskonna ja selle esindajate vahelist dialoogi radikaliseerumise ja terroristide värbamise vastu võitlemiseks	Analüüsida ja vahetada parimaid tavasid sellise dialoogi hõlbustamiseks leitud lahenduste osas, sealhulgas sellised küsimused nagu usuliste rühmade ametlik esindatus või usujuhtide/jutlustajate koolitamine, ning pakkuda välja parimaid tavasid Tuginedes Euroopa diasporaad käsitlevale komisjoni uuringule, teha kindlaks peamised arvamusi liidrid nii ELis kui ka väljaspool ELi	Liikmeriigid / komisjon / Euroopa välisteenistus / terrorismivastase võitluse koordinaator	
11.	Tagada, et liikmesriikides ja kolmandates riikides välja töötatud vastupropaganda oleks kättesaadav näitena muude algatuste tegemiseks	Toetada sobiva tõlkega varustatud vastupropagandavahendite ja -sisu levitamist asjaomaste sidusrühmade hulgas. Seda võiks teha koos käimasolevate algatustega või nende toetamisega	Euroopa välisteenistus / komisjon	

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Võidelda veebis aset leidva radikaliseerumise ja terroristide värbamise vastu				
12.	Vähendada terroristliku suunitlusega radikaliseerumist propageeriva veebimaterjali kättesaadavust ning selle mõju, võttes vastavalt vajadusele arvesse iga liikmesriigi õigusakte	Arendada edasi ja toetada ELi internetifoorumi raames loodud algatuste rakendamist, edendades foorumi eesmärke, sealhulgas eelkõige terroristliku sisu kiiret kõrvaldamist, olenemata selle ideoloogiast, samuti vastupropaganda ja alternatiivsete narratiivide levitamist Jätkata tööd ebaseadusliku internetis leviva vihakõne vastu võitlemise tegevusjuhendi tõhusta rakendamise tagamiseks	Komisjon / Euroopa välisteenistus / terrorismivastase võitluse koordinaator / liikmesriigid	2016. aasta radikaliseerumist käsitleva teatise põhimeetmed 4 ja 6, esimene eduaruanne tulemusliku ja tegeliku julgeolekuliidu suunas liikumise kohta, nõukogu järeldused küberruumi käsitleva kriminaalõigussüsteemi parandamise kohta, 8.–9. detsembri 2016. aasta nõukogu 3508. istungi (justiits- ja siseküsimuste) tulemused

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
13.	Töötada välja asjakohased meetmed vägivaldse radikaalse infosu edastamise vastu võitlemiseks	Euroopa Liidu luureandmete analüüsi keskus (EU INTCEN) hindab oma radikaliseerumise ja terroristide värbamise suundumusi käsitlevas analüüsis radikaalse vägivaldpropaganda ja avaliku kommunikatsiooni küsimust ning selle mõju. Terrorismivastase võitluse koordinaator ja Euroopa välisteenistus alustavad arutelu riikidega, kus asuvad vägivaldset radikaalset infosu edastavad telekanalid; terrorismivastase võitluse koordinaator ja Euroopa välisteenistus esitavad liikmesriikidele ajakohast teavet kõikide kahepoolsete arutelude ja nende tulemuste kohta	Euroopa välisteenistus / terrorismivastase võitluse koordinaator / liikmesriigid	

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
14.	Avastada ja käsitleda radikaliseerumist ja terroristide värbamist propageerivat infosisu	Toetada ELi internetifoorumi ja Europoli Euroopa terrorismivastase võitluse keskuse tööd, eelkõige seda tööd, mida teeb ELi internetisisust teavitamise üksus (EU IRU) Luu riiklikud mehhanismid, et tagada radikaliseerumist ja terroristide värbamist propageeriva veebisisu kiire ja tõhus avastamine ja sellega tegelemine koos interneti-teenuse pakkujatega, kasutades vastavalt vajadusele EU IRU osutatavaid teenuseid Luu toimivad suhted asjakohaste erasektori partneritega, kui see on vajalik, ja neid suhteid hoida, tehes seda kas kahepoolset või mitmepoolset liikmesriikide ja/või komisjoniga. Sellega seoses innustatakse liikmesriike kasutama ära ELi internetifoorumi raames loodud suhteid	Liikmesriigid / komisjon / Eurojust / Europol	Nõukogu 2016. aasta järeldused radikaliseerumise ennetamise kohta ja 2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
		Jätkata teadmiste jagamist ja parimate tavade vahetamist, et teha kindlaks asjakohased meetmed ja menetlused radikaliseerumist ja terroristide värbamist propageeriva veebisisu avastamiseks ja sellega tegelemiseks Jagada teadmisi ja vahetada parimaid tavaid meetmete kohta, millega keelatakse juurdepääs ebaseaduslikule veebisisule ja selle levitamine, ning nende meetmete tõhusa rakendamise kohta		

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Koolitada ja kaasata esmatasandi spetsialiste kõigis asjaomastes sektorites ning suurendada nende suutlikkust				
15.	Koolitada esmatasandi töötajaid	Kaaluda, milline väärtus võiks olla esmatasandi töötajatele mõeldud Euroopa vabatahtliku koolitusprogrammi loomisel nende teadlikkuse suurendamiseks radikaliseerumisega seotud küsimustest ning sammudest, mida nad saavad sellega tegelemiseks astuda, tuginedes RANi, Euroopa vanglakoolitusakadeemiate võrgustiku (European Prison Training Academy – EPTA) ja Euroopa õigusosalase koolituse võrgustiku kogemustele. Programmis peaks olema ka koolitajate koolitamise element, mis hõlmab nii valdkondlikku kui ka valdkonnaülest koolitust ning mis on kohandatud liikmesriikide vajadustele	Komisjon / CEPOL	
16.	Ühendada esmatasandi töötajad riigi tasandil	Luu riigi tasandil eksperdivõrgustikud, mis täiendavad RANi tegevust, jagavad häid tavaid ning pakuvad riigi tasandil koolitusmehhanisme esmatasandi töötajatele	Liikmesriigid / komisjon	

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Aidata üksikisikutel ja kodanikuühiskonnal suurendada vastupanuvõimet				
17.	Töötada välja konkreetsetele sihtrühmadele suunatud vastupanuvõimealgatused ja toetada neid algatusi, samuti toetada selles valdkonnas töötavaid kodanikuühiskonna organisatsioone	Liikmesriikide otsustada	Liikmesriigid	
18.	Toetada noori ja suurendada nende mõjuvõimu tõhusate meetmetega, et tugevdada kaasatust ja kuuluvustunnet ning positiivset identiteeti	Innustada noortesektori, haridussektori ja muude asjakohaste sektorite vahelist koostööd Töötada välja ühiseid vahendeid ja meetmeid ning vahetada häid tavasid, et tegeleda noorte radikaliseerumise probleemiga ning suurendada vastupanuvõimet Arendada ja pakkuda noorsootöötajate koolitusi, võttes arvesse noorsootöötajate jaoks mõeldud töövahendeid ja poliitikakujundajatele esitatud soovitusi Lua algatused, millega tugevdatakse noorte kaasatust ja kodanikuaktiivsust	Komisjon / liikmesriigid	Nõukogu järeldused noorte rolli kohta, nõukogu järeldused radikaliseerumise ennetamise kohta, nõukogu järeldused meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise kohta, 2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Toetada tagasitõmbumisalgatusi				
19.	Luua valikuvõimalused (sealhulgas rahaliselt) neile liikmesriikidele, kes soovivad luua omaenda programme	Teha kindlaks riiklike tagasitõmbumisstrateegiate ja väljumisstrateegiate vajadused ja nõuded Korraldada liikmesriikide toetamiseks kogu ELi hõlmavaid seminare ja koolitusi, sh RANi kaudu	Liikmesriigid / komisjon	
20.	Töötada välja poliitikaraamistik, et hoida vanglates ära radikaliseerumise arenemine vägivaldseks ekstremismiks ja terrorismiks	Parandada vangla esmatasandi ametnike koolitust, tuginedes muu hulgas RANi ja EPTA kogemusele, suurendades EPTA liikmete arvu ja jagades parimaid tavasid, et tuvastada radikaliseerumist ja radikaliseerunud vange ja võtta sellele reageerimiseks meetmeid Võtta vastu meetmed, mille abil edendada kriitilist mõtlemist, usulist sallivust ning vangide taasintegreerumist ühiskonda	Liikmesriigid / komisjon	2016. aasta teatis radikaliseerumise kohta, nõukogu järeldused kriminaalõigusliku lähenemisviisi kohta, Euroopa Parlamendi 2015. aasta raport

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
		Vahetada häid tavaid ja koostada esmatasandi spetsialistide jaoks (sealhulgas vajaduse korral kohtunikud ja prokurörid) radikaliseerumise ennetamise alased poliitikasoovitused, mis hõlmavad vanglate ja kriminaalhoolduse valdkonda, võttes arvesse Euroopa Nõukogu 2016. aasta suuniseid „Guidelines for prison and probation services regarding radicalisation and violent extremism“ („Radikaliseerumist ja vägivaldset äärmuslust käsitlevad suunised vangla- ja kriminaalhooldusteenistuste jaoks“) Rakendada ja hinnata konkreetseid ennetamise ning deradikaliseerimise, neutraliseerimise ja rehabiliteerimise alaseid programme		

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
		Komisjon jätkab eespool nimetatud hõlbustamist vangla- ja kriminaalhoodustöötajatele mõeldud radikaliseerumise teemaliste koolitusprogrammide ELi poolse rahastamisega ning eesmärgiga töötada välja deradikaliseerimis-/rehabiliteerimisprogrammid ja riskihindamise vahendid nii vanglates kui ka kriminaalmenetlustes kasutamiseks, eelkõige võttes üle liikmesriikides kasutusel olevad parimad tavad Kooskõlas nõukogu 2015. aasta novembri järeldustega jätkab Eurojust liikmesriikides kohaldatava õigusraamistiku ja asjaomase kohtupraktika suundumuste ja arengusuundade jälgimist, sh süüdistuse esitamise ja kinnipidamise alternatiivide kasutamine terrorismijuhtumite puhul.		

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
		Eurojust peab terrorismiteemalisi taktikalisi nõupidamisi, et edendada olemasolevate riiklike tavade ja nendest saadud kogemuste vahetamist. Eurojusti terroriaktide eest süüdimõistmist käsitlevates aruannetes („Terrorism Convictions Monitor“) ja terroristidest välisvõitlejaid käsitlevates aruannetes („Foreign Terrorist Fighters' Report“) esitatakse deradikaliseerimist käsitlevad järeldused ja soovitusel, et teavitada poliitikakujundajaid ja anda panus kriminaalpoliitika edasisse arengusse seoses terroristidest välisvõitlejatega.		

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
Viia kooskõlla liidusisene ja -väline radikaliseerumisvastane töö				
21.	Koostada ülevaade olemasolevatest ennetus- ja väljumisprogrammidest	Viia läbi põhjalik uuring Euroopas ja väljaspool Euroopat olemas olevate ennetus- ja väljumisprogrammide kohta	Euroopa välisteenistus / komisjon / terrorismivastase võitluse koordinaator	
22.	Tagada radikaliseerumise ja terroristide värbamise ennetamise arvessevõtmine piirihalduspoliitika, sh ELi viisapoliitika arendamisel	Tagada ELi viisapoliitika arendamisel konsulteerimine asjaomaste ELi asutuste ja osalistega	Komisjon / Euroopa välisteenistus / terrorismivastase võitluse koordinaator	
23.	Koordineerida ja edendada ennetusstrateegiaid prioriteetsetes piirkondades	Luu (virtuaalsed) välised võrgustikud kolmandates riikides asuvate ELi delegatsioonide ja liikmesriikide vahel Lisada see küsimus ELi ja kolmandate riikide vahel peetavatesse dialoogidesse ning liikmesriikide kahepoolsetesse ja/või piirkondlikesse dialoogidesse, eelkõige prioriteetsetes piirkondades	Komisjon / Euroopa välisteenistus / liikmesriigid / terrorismivastase võitluse koordinaator	

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
24.	Tagada täiendavate radikaliseerumisvastaste sihtotstarbeliste (ja asjakohaste) programmide koostamine	Jätkata tõenduspõhiste teadusuuringute tegemist radikaliseerumise põhjuste kohta terrorismivastase võitluse prioriteetsetes piirkondades, jagada kogemusi selle kohta, mis on vägivaldse äärmusluse ennetamisel, selle vastu võitlemisel ja selle suhtes vastupanuvõime suurendamisel osutunud edukaks ja mis mitte, ning kasutada liikmesriikide asutuste eksperditeadmisi suutlikkuse suurendamiseks antava ELi abi edaspidisel rakendamisel	Komisjon / Euroopa välisteenistus / terrorismivastase võitluse koordinaator	
25.	Integreerida radikaliseerumisvastastesse jõupingutustesse soomõõde.	Viia läbi teadusuuringuid naiste rolli kohta sihtpiirkondades/-riikides/-kogukondades, et nende rolli mõista ja teha kindlaks valdkonnad, kus naisorganisatsioonid saaksid aidata suurendada vastupanuvõimet radikaliseerumise suhtes	Euroopa välisteenistus / komisjon / terrorismivastase võitluse koordinaator	

	Meetmed	Kuidas	Kes	2017. aastal tehtud ajakohastuste alus
26.	Aidata terrorismivastase võitluse prioriteetsetes piirkondades meediatöötajatel, ajakirjanikel ja valitsusametnikel kasutada meediat vastutustundlikul viisil	Jätkata olemasolevate koolitusvõimaluste kasutamist ning muu hulgas liikmesriikide olemasolevatel kogemustel ja headel tavadel põhinevate materjalide koostamist, samuti ELi algatusi, nagu RAN ja ELi antav toetus kolmandates riikides	Komisjon / Euroopa välisteenistus	

Poliitikaraamistik – alates 2015. aasta jaanuarist vastu võetud järelused, avaldused, meetmed jne

1. 29.–30. jaanuaril 2015 Riias toimunud justiits- ja siseministrite mitteametliku kohtumise tulemusena tehtud Riia ühisavaldus (5855/15)
2. Nõukogu 9. veebruari 2015. aasta järelused terrorismivastase võitluse kohta (välisasjade nõukogu)
3. Riigipeade ja valitsusjuhtide 12. veebruari 2015. aasta mitteametliku kohtumise avaldus [SN 10/2015]
4. Nõukogu 23. mai 2016. aasta järelused ELi piirkondliku strateegia kohta Süürias ja Iraagis ning Daeshi ohu kohta (9105/16)
5. Deklaratsioon kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu – Euroopa Liidu haridusministrite 17. märtsil 2015. aastal Pariisis toimunud mitteametlik kohtumine⁵
6. Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku (2010–2018) rakendamise kohta
7. Nõukogu 17. juuni 2015. aasta järelused sisejulgeoleku uuendatud strateegia kohta (8911/15)
8. Euroopa Parlamendi 25. novembri 2015. aasta resolutsioon ELi kodanike radikaliseerumise ja terroriorganisatsioonide poolt värbamise ennetamise kohta
9. Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide 20. novembri 2015. aasta järelused terrorismi ja vägivaldse äärmusluseni viivale radikaliseerumisele kriminaalõiguslike vahenditega reageerimise tugevdamise kohta (14419/15)
10. Nõukogu 20. novembri 2015. aasta järelused terrorismivastase võitluse kohta (14406/15 + COR 1)

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/news/2015/documents/citizenship-education-declaration_en.pdf

11. Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö uued prioriteedid (23.–24. november 2015) (14440/1/15)
12. Euroopa Ülemkogu 18. detsembri 2015. aasta järeldused (EUCO 28/15)
13. ELi justiits- ja siseministrite ning ELi institutsioonide esindajate ühisavaldus 22. märtsil 2016 Brüsselis toimunud terrorirünnakute kohta (7371/16)
14. Nõukogu 30. mai 2016. aasta järeldused noortevaldkonna rolli kohta terviklikus ja valdkondadevahelises lähenemisviisis, mille eesmärk on noorte vägivaldse radikaliseerumise ennetamine ja selle vastu võitlemine (9640/16)
15. Komisjoni 14. juuni 2016. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele toetamaks vägivaldse ekstremismini viiva radikaliseerumise ennetamist (COM(201[...])6) 397 final) (10466/16 + COR 1)
16. Regioonide Komitee 15.–16. juuni arvamus „Võitlus radikaliseerumise ja vägivaldse ekstremismi vastu: kohaliku ja piirkondliku tasandi ennetusmehhanismid“ (CIVEX-VI/010)
17. Euroopa Ülemkogu liikmete poolt 12. veebruaril 2015 tehtud terrorismivastase võitluse alase avalduse järelmeetmed: meetmete rakendamise aruanne (10. juuni 2015. aasta dokument 9422/1/15; 5. oktoobri 2015. aasta dokument 12318/15; 30. novembri 2015. aasta dokument 14734/15; 4. märtsi 2016. aasta dokument 6785/16)
18. Nõukogu 30. mai 2016. aasta järeldused meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise arendamise kohta hariduse ja koolituse kaudu (9641/16)
19. Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 21. novembri 2016. aasta järeldused vägivaldse ekstremismini viiva radikaliseerumise ennetamise kohta (14276/16)

20. Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 17. veebruari 2017. aasta järeldused kaasamise kohta mitmekesisuses, et tagada kvaliteetne haridus igaühele (6356/17)
21. Liikmesriikide lähenemisviisid tagasipöörduvate terroristidest välisvõitlejatega kaasas olevate pereliikmete, eelkõige lastega tegelemiseks: küsimustiku tulemused ja järelmeetmed (6900/17 + ADD 1)
22. EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 15. märtsi 2017. aasta DIREKTIIV (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6)

2014. AASTA SUUNISTE ALUSEL TEHTUD PEAMISED EDUSAMMUD

2014. aasta suuniste kohased ELi tasandi peamised meetmed/algatused/vahendid:

- **Radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustiku tippkeskuse (RAN)** loomine 2015. aasta oktoobris (koos lisaülesannetega, nagu liikmesriikide toetamine, teadusuuringud ning suurem keskendumine praktilistele suunistele ja käsiraamatutele).
- **ELi internetifoorumi** (mille kaks põhieesmärki on terroristliku veebisisu vähendamine ja alternatiivsete narratiivide toetamine) **raames loodud algatused**, sealhulgas eelkõige:
- **ELi internetisisust teavitamise üksus (EU IRU)**, mis alustas tööd 2015. aasta juulis ja kuulub nüüd 2016. aasta jaanuaris loodud Euroopa terrorismivastase võitluse keskuse (ECTC) alla;
- **kodanikuühiskonna tugevdamise programm**, mis toob kokku eelkõige internetiettevõtted, RANi ja ESCNi ning mis käivitati ELi internetifoorumi teisel kõrgetasemelisel kohtumisel;
- kordumatute digitaalsete sõrmejälgede (*hashes*) andmebaasi loomine tööstuse poolt.
- **Süüria strateegiline teabe- ja nõustamisüksus (SSCAT)**, mis keskendub eelkõige välisvõitlejatele, ning sellele järgnenud projekt **Euroopa strateegilise teabevahetuse võrgustik (ESCN)**, mis tegutseb alates 2016. aasta oktoobrist, pakkudes platvormi eksperditeadmiste tõhusamaks jagamiseks ja sihtotstarbeliseks nõustamiseks strateegilise teabevahetuse alal, et võidelda vägivaldse äärmusluse ja terrorismi vastu.
- **Vihakõne alane dialoog tööstusega**, mille tulemusena saavutasid suuremad IT-ettevõtted (Facebook, Twitter, Microsoft ja YouTube) kokkuleppe **ebaseadusliku internetis leviva vihakõne vastu võitlemise käitumisjuhendi** suhtes.

- **Riiklike ennetuspoliitika kujundajate võrgustik** (käivitati 2017. aasta veebruaris), mille eesmärk on tugevdada ja institutsionaliseerida eksperditeadmiste ja kogemuste vahetamist liikmesriikide ennetamisalaste lähenemisviiside ja ennetusmeetmete kohta ning kaasata liikmesriigid tihedamalt RANi tegevusse, võttes arvesse liikmesriikide poolt kindlaks määratud prioriteete ja vajadusi.
- **Fondid ja programmid** teadusuuringute valdkonna asjakohaste projektide rahastamiseks, eelkõige FP7/H2020 ja Sisejulgeolekufond. **Algatused hariduse ja noorte valdkonnas** (noorte mõjuvõimu suurendamine, vastupanuvõime tugevdamine, võitlus diskrimineerimise, rassismi ja sallimatuse vastu jne), näiteks noorsootöötajate jaoks mõeldud töövahendid ja poliitikakujundajatele esitatud soovitusel („The contribution of youth work to preventing marginalisation and violent radicalisation“ („Noorsootöö panus tõrjutuse ja vägivaldse radikaliseerumise ennetamisse“)), eTwinning, RAN Young, hariduse ja koolituse (HK 2020) töörühmas käimasolev töö kodanikuaktiivsuse ja ühiste väärtuste edendamiseks, Euroopa vabatahtlik teenistus, Euroopa solidaarsuskorpus, eeskujude võrgustiku ettevalmistamine ja käivitamine jne, ning muu hulgas programmi Erasmus+ kaudu antavad rahalised vahendid.
- **Algatused õigusemõistmise valdkonnas (vanglate deradikaliseerimine, vägivaldse äärmuslusega seotud rühmitustele ja isikutele õiguslike vahenditega reageerimine)**, nt mis käsitlevad parimate tavade vahetamist ning esmatasandi vanglaametnike ja vangide koolitamist (nt RANi dokumendid vanglate ja kriminaalhoolduse kohta, koostöö RANi, Europrisi ja Euroopa vanglakoolitusakadeemiate võrgustiku (EPTA) vahel, Euroopa õiguslase koolituse võrgustiku (EJTN) töö ning muu hulgas õigusprogrammi ja Euroopa Sotsiaalfondi kaudu antavad rahalised vahendid).
- **Välismõõde:** Koostöö kolmandate riikidega, eriti Lääne-Balkani riikide, Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika piirkonna (MENA) ja Türgiga, eelkõige terrorismivastase võitluse ning suunatud ja ajakohaste julgeolekualaste dialoogide pidamise kaudu, mille tulemusena luuakse terrorismivastase võitluse paketid ja tegevuskavad.